

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій,
обліку та фінансів

Кафедра бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ВАСИЛЬЧУК Микола Андрійович

УДК 657.339

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**«ОБЛІК І АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙ З ТОВАРАМИ В ТОРГІВЕЛЬНИХ
ПІДПРИЄМСТВАХ»**

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і тестів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело

Микола Андрійович Васильчук

Науковий керівник

Микитюк Валерій Мар'янович

доктор економічних наук, професор

Житомир – 2024

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Поліського національного університету

Рецензент:

доцент кафедри фінансів і кредиту Поліського національного університету,

к.е.н., доц. _____

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

_____ допустити до захисту _____

Голова комісії _____ Тетяна ГАЙДУЧОК

Висновок кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту за результатами попереднього захисту: _____ допустити до захисту _____

Протокол засідання кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту № _____ від ____ грудня 2024 року

Завідувач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту _____ Наталія МАЛЮГА

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Студент(ка) ВАСИЛЬЧУК Микола захистив(ла) кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____,

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК _____

Ганна МАЙДУДА

АНОТАЦІЯ

Васильчук М.А. Облік і аналіз операцій з товарами в торговельних підприємствах. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». – Поліський національний університет, Житомир, 2024.

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні і практичні основи удосконалення організація обліку та аналізу діяльності торговельних підприємств. Запропоновані рекомендації щодо методики обліку, аудиту товарів застосовувати на торговельних підприємствах під час прийняття конкретних рішень щодо управління товарними запасами та для удосконалення синтетичного та аналітичного обліку руху товарів.

Ключові слова: товар, товарні запаси, облік, аналіз, аудит, торговельне підприємство, роздрібна торгівля.

ABSTRACT

Vasylchuk M.A. Accounting and analysis of transactions with goods in trading enterprises. – Qualification work in the form of a manuscript.

Qualification work for the degree of master in the specialty 071 «Accounting and taxation». – Polissia National University, Zhytomyr, 2024.

The qualification work explores the theoretical and practical foundations of improving the organization of accounting and analysis of the activities of trading enterprises. Recommendations are proposed on the methodology of accounting and auditing of goods to be applied at trading enterprises when making specific decisions on inventory management and to improve synthetic and analytical accounting of the movement of goods.

Keywords: goods, inventory, accounting, analysis, audit, trading enterprise, retail trade.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ, АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ.....	7
1.1. Теоретичні аспекти організація обліково-аналітичного процесу	7
1.2. Сучасні тенденції роздрібної торгівлі України	10
1.3. Загальна характеристика ТОВ «Сільпо-Фуд».....	13
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ З ОБЛІКУ ТОВАРІВ ТОВ «СІЛЬПО-ФУД»	19
2.1. Модель обліку руху наявності і руху товарів ТОВ «Сільпо-Фуд».....	19
2.2. Облікова реєстрація інформації щодо товарів.....	23
2.3. Напрями удосконалення облікового забезпечення товарів.....	29
РОЗДІЛ 3. АУДИТ І АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙ З ТОВАРАМИ В ТОВ «СІЛЬПО-ФУД»	31
3.1. Основні завдання внутрішнього контролю руху товарів ТОВ «Сільпо-Фуд».....	31
3.2. Методика аудиту товарів	33
3.3. Аналітичні процедури і оцінка їх результатів в системі управління рухом товарів	35
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	41

ВСТУП

Актуальність теми. Роздрібна торгівля є завершальним етапом процесу обміну товарів та грошей. Вона полегшує відтворювальний процес, впливає на обсяг та склад товарної пропозиції на продовольчому ринку, прив'язує її до обміну товарами і послугами з особистим споживанням. Сьогодні ринкові сили спонукають роздрібні торгівельні підприємства постійно змінювати свою бізнес-модель, встановлювати нові цілі і піклуватися про підвищення ефективності своєї діяльності, а це насамперед потребує ефективної організації бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту.

Значний внесок у розвиток теорії і практики організації обліку, аналізу і аудиту в підприємствах роздрібної торгівлі внесли такі вітчизняні вчені, як: Л. І. Безгінова і К. С. Олініченко [2], І. М. Войтович і І. В. Жиглей [7], Г. В. Даценко і О. М. Кудирко [8], Т. А. Калінська і Т. М. Чебан [13], Н. М. Поддубна [23], О. В. Михайленко і Т. О. Піхур [19], О. І. Стахов [29], Н. В. Фірсова [35], А. А. Чаплінська і М. І. Уграк [38] і ін.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження організації обліку і аналізу товарів підприємства роздрібної торгівлі, і надання практичних рекомендацій щодо їх удосконалення.

Завданнями дослідження є:

- розкрити теоретико-методичні основи організація обліку, аудиту та аналізу у роздрібній торгівлі;
- розкрити методологію формування інформаційної бази з обліку товарів підприємств роздрібної торгівлі;
- досліджено методологію формування інформаційної бази з аналізу і аудиту товарів підприємств роздрібної торгівлі.

Об'єктом дослідження є рух товарів і товарні запаси, що обліковують в процесі діяльності підприємств роздрібної торгівлі. **Предметом дослідження** є методологія і методика обліку і аналізу товарів досліджуваного підприємства.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети дослідження було використано сукупність загальнонаукових і специфічних методів дослідження: аналіз та синтез (дослідження теоретичних аспектів організації обліку, аналізу і аудиту); індукція і дедукція (вивчення процесів управління товарами, обліку і аналізу товарів), морфологічного аналізу (визначення основних завдань в управлінні інформаційним забезпеченням досліджуваного підприємства), абстракції (вивчення методологічних основ обліку, аудиту і оподаткування, відображення інформації про товари в обліковій системі і фінансовій звітності товариства).

Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативні акти, наукові праці вчених-економістів, матеріали міжнародних науково-практичних конференцій, монографії, фінансова звітність ТОВ «Сільпо-Фуд».

Елементи наукової новизни одержаних результатів. Наукова новизна проведеного дослідження лежить у площині впливу особливостей діяльності підприємства роздрібної торгівлі на формування системи обліку і аналізу товарів.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління товарами запропоновані для впровадження в практичну діяльність ТОВ «Сільпо-Фуд».

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. За результатами дослідження, що здійснені в межах кваліфікаційної роботи було опубліковано троє тез у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій:

1) «Наукові основи організації обліку, аналізу, аудиту на підприємствах роздрібної торгівлі» – збірник матеріалів за результатами та туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт «Студентські наукові читання 2024» (12 грудня 2024 р., ЗВО «Поліський національний університет»);

2) «Аналіз ефективності реалізації товарів ТОВ «Сільпо-Фуд» – збірник матеріалів VI Всеукраїнської студентської наукової конференції «Формування сучасної науки: методика і практика» (20 грудня, 2024 р., ГО «Молодіжна наукова ліга»);

3) «Вплив ділової активності підприємства на його фінансові результати» – збірник матеріалів конференції першого туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт Поліського національного університету «Студентські наукові читання 2024» (28 листопада 2024 р., ЗВО «Поліський національний університет»).

Обсяг та структура кваліфікаційної роботи. Результати даної кваліфікаційної роботи розміщено на 46 аркушах. Робота містить вступ, три розділи, загальні висновки, список використаних джерел (40 найменувань). Ілюстрації представлені 20 таблицями та 4 рисунками.

РОЗДІЛ 1

НАУКОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ, АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

1.1. Теоретичні аспекти організація обліково-аналітичного процесу

У сучасних умовах в Україні більш розповсюдженими є підприємства роздрібної торгівлі. Роздрібна торгівля – це реалізація товарів кінцевому споживачеві, при цьому, не важливо, де саме і як саме реалізуються товари. Роздрібні торгові підприємства реалізують товари безпосередньо населенню, тобто завершують остаточно процес переміщення товару до споживача від виробника [15, с. 65].

Організація обліково-аналітичного процесу на підприємствах роздрібної торгівлі має свої відмінності порівняно з виробничими підприємствами [29, с. 153]. Облік, аналіз та аудит товарних запасів є важливою складовою практичної діяльності торговельних підприємств, оскільки є джерелом інформації, яка використовується для прийняття рішень щодо оперативних і стратегічних управлінських рішень [2, с. 225].

Бухгалтерський облік діяльності підприємства роздрібної торгівлі повинен гарантувати: автоматизація процесу обліку товарів на складах та в системі точок продажу; правильність оформлення первинних документів на купівлю-продаж і рух товарів у межах підприємства; правильність відображення первинних документів у синтетичних і аналітичних регістрах обліку; контроль за виконанням договорів і своєчасним та точним розрахунком з постачальниками і замовниками; контроль за правильним використанням, зберіганням товарів; формування достовірної інформації про економічні процеси і результати діяльності торговельного підприємства, необхідної оперативному менеджменту для прийняття управлінських рішень, а також для використання зацікавленими особами [29, с. 155].

Основні завдання обліку товарних запасів на підприємстві роздрібної торгівлі є: калькуляція товарів за фактом; своєчасне та точне документування

операцій і надання достовірних даних щодо надходження і відпуску товарів; внутрішній контроль за належним управлінням товарно-матеріальними запасами, як у місцях зберігання, так та на кожному етапі руху; контроль за дотриманням встановлених норм товарів, що сприяють безперебійному процесу їх реалізації і відпуску в торгівлю; своєчасна реалізація накопичених товарних запасів; забезпечення інформацією щодо визначення ефективності реалізації товарів [19, с. 99].

Аналіз – одна з ключових функцій в управлінні діяльністю торгових підприємств роздрібною торгівлі, яка охоплює всі можливі її сторони, розкриває вплив умов здійснення цієї діяльності на результати. Він займає проміжне положення між збором та обробкою економічної інформації і прийняттям управлінських рішень. На рівні аналітичної роботи стає можливим конкретно і обґрунтовано визначити необхідні умови, особливості, проблеми і перспективи розвитку торгових підприємств. Конкретними функціями аналізу підприємств роздрібною торгівлі є: аналіз рівня розвитку регіональної економіки, наявних тенденцій та закономірностей; аналіз можливостей ринку, способів реалізації товарів, відповідності асортименту товарів попиту; прогноз споживчого попиту; тенденції обігу товару за модальностями товарів, продажами і структурою асортименту; прогноз щодо загальної кількості реалізованих товарів, по групах та т. д. [38, с. 331].

Основними завданнями аналізу товарних запасів і їх оборотності є: перевірка стану товарів у днях на певну дату в цілому по підприємству і по окремих групах; визначення причин прискорення/ чи уповільнення обороту; визначення оптимальних рівнів товарів, які б забезпечували безперебійний обіг по підприємству протягом року; виявлення надлишкових та дублюючих товарів; аналіз розподілу товарних запасів по різних підрозділах та складах; розробка практичних рекомендацій щодо подальшого прискорення товарообігу і нормалізації товарних запасів [19, с. 100].

Управління товарними запасами в будь-якому торгівельному підприємстві повинен підтримуватися аудитом, результати якого є основою для тактичних, а

також стратегічних та оперативних управлінських рішень. Аудит руху товарів та їх запасів на підприємствах може бути делегований як внутрішнім, так та зовнішнім аудиторам, результати аудиту можуть бути використані для планування, нагляду і прогнозування фінансового стану компанії [7, с. 18].

Основні завдання аудиту: встановлення достовірності первинних облікових даних про фактичну наявність та рух товарних запасів; забезпечення повноти і своєчасності обліку товарних запасів у бухгалтерських документах; оцінка того, наскільки застосовані принципи облікового процесу відповідають чинним законам та нормативним актам, політиці компанії щодо бухгалтерського обліку; підтвердження достовірності залишків торгових запасів у звітності [19, с. 100].

Отже, облік, аналіз і аудит як сукупність окремих підсистем управління товарними запасами дають можливість проаналізувати ефективність системи підприємства роздрібної торгівлі.

Бухгалтерський облік є одним із ключових елементів системи управління підприємствами роздрібної торгівлі. Він призначений для вирішення безлічі питань, головним з яких є деталізація інформації про рух товарів для визначення витрат, доходів та фінансових результатів підприємств роздрібної торгівлі. Аналіз руху товарів теж дуже важливий, оскільки дозволяє менеджерам приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо торгівельної стратегії розвитку підприємства. Процес управління товарно-матеріальними ресурсами підприємства повинен включати їх аудит, необхідний для формулювання управлінських, тактичних та стратегічних рекомендацій. Виконання контролю за допомогою внутрішніх та зовнішніх аудиторів, дає змогу виявляти помилки, які виникають у процесі операцій, давати можливі рекомендації і покращувати бухгалтерський облік, зокрема.

1.2. Сучасні тенденції роздрібної торгівлі України

Оцінюючи сучасні тенденції роздрібної торгівлі України, в першу чергу потрібно звернути увагу на провідних продавців нашої країни в цьому сегменті. Великі маркети в 2023 році зберегли головну роль в забезпеченні споживачів всім необхідним. У рейтингу п'ятдесяти найбільших українських компаній за обсягом виручки від реалізації товарів, найбільшими з них є гіпермаркети з продуктово-промисловим асортиментом як ТОВ «АТБ-Маркет», ТОВ «Метро кеш енд кері Україна», ТОВ «Ашан Україна гіпермаркет», ТОВ «Сільпо-фуд». Тому проаналізуємо ефективність реалізації товарів ТОВ «Сільпо-фуд» в порівнянні з іншими найбільшими маркетами.

Чистий дохід від реалізації товарів найбільших маркетів роздрібної торгівлі наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Динаміка чистого доходу від реалізації товарів маркетів роздрібної торгівлі в Україні, млрд. грн

Маркети	Роки				2023 р. до 2020 р.		2023 р. до 2022 р.	
	2020	2021	2022	2023	+, -	у %	+, -	у %
ТОВ «Сільпо-фуд»	64,4	72,78	69,99	84,73	20,33	131,6	14,74	121,1
ТОВ «Ашан Україна»	14,01	14,49	10,69	10,99	-3,02	78,4	0,3	102,8
ТОВ «Метро Україна»	21,46	25,94	20,15	25,55	4,09	119,1	5,4	126,8
ТОВ «АТБ-Маркет»	123,86	148,75	148,33	181,09	57,23	146,2	32,76	122,1
Абсолютна різниця ТОВ «Сільпо-фуд», млрд. грн								
з ТОВ «Ашан Україна»	50,39	58,29	59,3	73,74	23,35	-	14,44	-
з ТОВ «Метро Україна»	42,94	46,84	49,84	59,18	16,24	-	9,34	-
з ТОВ «АТБ-маркет»	-59,46	-75,97	-78,34	-96,36	-36,9	-	-18,02	-
Відносна різниця ТОВ «Сільпо-фуд», %								
з ТОВ «Ашан Україна»	459,7	502,3	654,7	771,0	311,3	-	116,2	-
з ТОВ «Метро Україна»	300,1	280,6	347,3	331,6	31,5	-	-15,7	-
з ТОВ «АТБ-Маркет»	52,0	48,9	47,2	46,8	-5,2	-	-0,4	-

Джерело: розраховано за даними [31-34]

Дані таблиці 1.1 показують, що доходи ТОВ «Сільпо-фуд» від реалізації товарів у 2023 році складають 84,73 млрд. грн, тобто порівняно до 2020 року зросли на 20,33 млрд. грн або на 21,6% та порівнянні до 2022 зросли млрд. грн або на 14,74 млрд грн або на 21,1%. В 2023 році ТОВ «Сільпо-фуд» в порівнянні з

ТОВ «Ашан Україна гіпермаркет» реалізувало товарів більше на 73,74 млрд. грн або 7,7 рази, в порівнянні з ТОВ «Метро кеш енд кері Україна» реалізувало товарів більше на 59,18 млрд. грн або 3,3 рази, а в порівнянні з ТОВ «АТБ-маркет» реалізувало товарів менше на 96,36 млрд. грн або 3,3 рази.

На обсяги доходів значний вплив має собівартість реалізованих товарів. Аналіз собівартості реалізованих товарів найбільших маркетів роздрібної торгівлі наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Динаміка собівартості реалізованих товарів найбільших маркетів роздрібної торгівлі в Україні, млрд. грн

Маркети	Роки				2023 р. до 2020 р.		2023 р. до 2022 р.	
	2020	2021	2022	2023	+, -	у %	+, -	у %
ТОВ «Сільпо-фуд»	47,25	52,18	50,82	60,42	13,17	127,9	9,6	118,9
ТОВ «Ашан Україна гіпермаркет»	10,29	10,47	7,89	8,1	-2,19	78,7	0,21	102,7
ТОВ «Метро кеш енд кері Україна»	18,22	21,93	17,11	21,18	2,96	116,2	4,07	123,8
ТОВ «АТБ-Маркет»	92,75	110,49	110,72	133,24	40,49	143,7	22,52	120,3
Абсолютна різниця ТОВ «Сільпо-фуд», млрд. грн								
з ТОВ «Ашан Україна гіпермаркет»	36,96	41,71	42,93	52,32	15,36	-	9,39	-
з ТОВ «Метро кеш енд кері Україна»	29,03	30,25	33,71	39,24	10,21	-	5,53	-
з ТОВ «АТБ-Маркет»	-45,5	-58,31	-59,9	-72,82	-27,32	-	-12,92	-
Відносна різниця ТОВ «Сільпо-фуд», %								
з ТОВ «Ашан Україна гіпермаркет»	459,2	498,4	644,1	745,9	286,7	-	101,8	-
з ТОВ «Метро кеш енд кері Україна»	259,3	237,9	297,0	285,3	25,9	-	-11,8	-
з ТОВ «АТБ-Маркет»	50,9	47,2	45,9	45,3	-5,6	-	-0,6	-

Джерело: розраховано за даними [31-34]

Дані таблиці 1.2 показують, що собівартість реалізації товарів ТОВ «Сільпо-фуд» у 2023 році складає 60,42 млрд. грн, що порівняно до 2020 року більше на 13,17 млрд. грн або на 27,9% та порівнянні до 2022 року більше на 9,6 млрд. грн або на 18,3%. В 2023 році ТОВ «Сільпо-фуд» собівартість реалізованих товарів в порівнянні з ТОВ «Ашан Україна гіпермаркет» більше на 15,36 млрд. грн або 2,9

рази, в порівнянні з ТОВ «Метро кеш енд кері Україна» реалізувало товарів більше на 10,21 млрд. грн або на 25,9%, а в порівнянні з ТОВ «АТБ-маркет» собівартість реалізованих товарів менше на 27,32 млрд. грн або на 5,6%.

Різниця між сумою доходів та собівартості реалізованих товарів показує суму чистого прибутку. Чистий прибуток від реалізації товарів найбільших маркетів роздрібної торгівлі наведено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Динаміка чистого прибутку від реалізації товарів найбільших маркетів роздрібної торгівлі в Україні, млрд. грн

Маркети	Роки				2023 р. до 2020 р.		2023 р. до 2022 р.	
	2020	2021	2022	2023	+, -	у %	+, -	у %
ТОВ «Сільпо-фуд»	17,15	20,6	19,17	24,31	7,16	141,7	5,14	126,8
ТОВ «Ашан Україна гіпермаркет»	3,72	4,02	2,8	2,89	-0,83	77,7	0,09	103,2
ТОВ «Метро кеш енд кері Україна»	3,24	4,01	3,04	4,37	1,13	134,9	1,33	143,8
ТОВ «АТБ-Маркет»	31,11	38,26	37,61	47,85	16,74	153,8	10,24	127,2
Абсолютна різниця ТОВ «Сільпо-фуд», млрд. грн								
з ТОВ «Ашан Україна гіпермаркет»	13,43	16,58	16,37	21,42	7,99	-	5,05	-
з ТОВ «Метро кеш енд кері Україна»	13,91	16,59	16,13	19,94	6,03	-	3,81	-
з ТОВ «АТБ-маркет»	-13,96	-17,66	-18,44	-23,54	-9,58	-	-5,1	-
Відносна різниця ТОВ «Сільпо-фуд», %								
з ТОВ «Ашан Україна гіпермаркет»	461,0	512,4	684,6	841,2	380,2	-	156,5	-
з ТОВ «Метро кеш енд кері Україна»	529,3	513,7	630,6	556,3	27,0	-	-74,3	-
з ТОВ «АТБ-Маркет»	55,1	53,8	51,0	50,8	-4,3	-	-0,2	-

Джерело: розраховано за даними [31-34]

Дані таблиці 1.3 показують, що чистий прибуток ТОВ «Сільпо-фуд» від реалізації товарів у 2023 році складає 24,31 млрд. грн, що порівняно 2020 року зросло на 7,16 млрд. грн або на 41,7% та порівнянні до 2022 зросло млрд. грн або на 5,14 млрд грн або на 26,8%. В 2023 році ТОВ «Сільпо-фуд» в порівнянні з ТОВ «Ашан Україна гіпермаркет чистий дохід від реалізації товарів більше на 7,99 млрд. грн або 3,3 рази, в порівнянні з ТОВ «Метро кеш енд кері Україна» більше

на 6,03 млрд. грн або на 27%, а в порівнянні з ТОВ «АТБ-маркет» менше на 23,59 млрд. грн або на 49,2%.

Отже, за абсолютними показниками реалізації товарів ТОВ «Сільпо-фуд» є більш ефективним від ТОВ «Ашан Україна гіпермаркет» і ТОВ «Метро кеш енд кері Україна» і менш ефективним від ТОВ «АТБ-маркет». В 2023 році ефективність реалізації товарів ТОВ «Сільпо-фуд» порівняно 2022 року покращилася, але на довоєнний рівень, ще не повернулася.

1.3. Загальна характеристика ТОВ «Сільпо-Фуд»

Об'єктом дослідження є ТОВ «Сільпо-Фуд» (ЄДРПОУ: 40720198). Організаційно-правова форма: товариство з обмеженою відповідальністю (КОПФГ 240). Компанія ТОВ «СІЛЬПО-ФУД» зареєстрована за юридичною адресою Україна, 02152, місто Київ, пр. Тичини Павла, будинок 1В, кабінет 188 (за КАТОТТГ UA800000000000479391). Основний напрямок діяльності за КВЕД 2010: 47.11 Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями і тютюновими виробами [22].

ТОВ «Сільпо-Фуд» перебуває на обліку в Реєстрі платників податків в Східне міжрегіональне управління ДПС по роботі з великими платниками податків (дата взяття на облік: 05.08.2016) [22]. За 2021-2023 роки сума сплачених до бюджету податків та зборів зросла на 693670 тис.грн або на 17,7% та в 2023 році рівна 4618226 тис.грн.

Торгівельна мережа «Сільпо» одна з найбільших національних мереж продовольчих супермаркетів. Станом на 31 грудня 2023 року загальна кількість торгівельних об'єктів складає 316 супермаркетів (2022: 305 супермаркетів) у 79 містах України (2022: 71 містах України), у тому числі 4 делікатес-маркети «LE SILPO» з преміальним асортиментом продуктів харчування і непродовольчих товарів і на території супермаркетів є 23 окремо виділені e-commerce торгові об'єкти DARKSTORE (1 DARKKITCHEN) [22]. Середня кількість працівників Товариства в 2023 році складала 29 514 співробітників (в 2022 році: 33 390

співробітників).

Магазин «Сільпо-Фуд» є та в Житомирі, і розташований за адресою: площа Житній Ринок, 1; вулиця Михайла Грушевського, 5 а.

В таблиці 1.4 дослідимо структуру необоротних активів ТОВ «Сільпо-Фуд».

Таблиця 1.4

Динаміка та структура необоротних активів ТОВ «Сільпо-Фуд» (станом на 31.12)

Показник	Роки						2023 р. до 2021 р.	
	2021		2022		2023			
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	+, -	в %
1.Нематеріальні активи:	4226036	17,9	2951855	13,3	2155614	10,6	-2070422	51,0
первісна вартість	8116526	-	8424573	-	2918245	-	-5198281	36,0
накопичена амортизація	3890490	-	5472718	-	762631	-	-3127859	19,6
2.Незавершені капітальні інвестиції	255753	1,1	465211	2,1	176247	0,9	-79506	68,9
3.Основні засоби:	16590031	70,1	16907634	76,1	15463929	75,9	-1126102	93,2
первісна вартість	23813183	-	26261270	-	27533424	-	3720241	115,6
знос	7223152	-	9353636	-	12069495	-	4846343	167,1
4.Довгострокові фінансові інвестиції:								
4.1.які облік. за методом участі в капіталі інших підприємств	252234	1,1	252234	1,1	252016	1,2	-218	99,9
4.2.інші фінанс. інвестиції	1400396	5,9	1036487	4,7	953171	4,7	-447225	68,1
5.Довгострокова деб.заборгованість	-	-	828	0,0	45173	0,2	45173	-
6.Відстрочені податкові активи	196279	0,8	-	-	-	-	-196279	-
7.Інші необоротні активи	711069	3,0	310626	1,4	374721	1,8	-336348	52,7
Усього необоротних активів	23652373	100,0	22214755	100,0	20386742	100,0	-3265631	86,2

Джерело: дані [34]

Необоротні активи ТОВ «Сільпо-Фуд» на кінець 2023 року коштували 20386742 тис.грн.: в т.ч. нематеріальні активи – 2155614 тис.грн або 10,6%; незавершені капітальні інвестиції – 176247 тис.грн або 0,9% від необоротних активів; основні засоби – 15463929 тис.грн. або 75,9 % в структурі необоротних активів.

В таблиці 1.5 дослідимо структуру оборотних активів ТОВ «Сільпо-Фуд».

Оборотні активи ТОВ «Сільпо-Фуд» на кінець 2023 коштували 12971767 тис.грн.: в т.ч. запаси – 4819319 тис.грн або 37,2%; дебіторська заборгованість за

Таблиця 1.5

Динаміка та структура оборотних активів ТОВ «Сільпо-Фуд» (станом на 31.12)

Показник	Роки						2023 р. до 2021 р.	
	2021		2022		2023			
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	+, -	в %
1.Запаси	6461622	43,1	5973568	52,1	4819319	37,2	-1642303	74,6
1.1.виробничі запаси	319301	2,1	305648	2,7	236610	1,8	-82691	74,1
1.2.товари	6142321	40,9	5667920	49,5	4582709	35,3	-1559612	74,6
2.Деб. заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	3540581	23,6	1682266	14,7	3228925	24,9	-311656	91,2
3.Деб. заборгованість за розрахунками:								
3.1.за виданими авансами	-	-	557049	4,9	372571	2,9	372571	-
3.2.з бюджетом	51862	0,3	46204	0,4	40278	0,3	-11584	77,7
3.3.з нарахованих доходів	-	-	16258	0,1	1925	0,0	1925	-
4.Інша поточна дебіторська заборгованість	1336626	8,9	365503	3,2	2895556	22,3	1558930	216,6
5.Поточні фінансові інвестиції	635910	4,2	-	-	77995	0,6	-557915	12,3
6.Гроші і їх еквіваленти	1163038	7,7	1066300	9,3	1418482	10,9	255444	122,0
7.Інші оборотні активи	137549	0,9	201156	1,8	116716	0,9	-20833	84,9
Усього оборотних активів	15007970	100,0	11454683	100,0	12971767	100,0	-2036203	86,4

Джерело: дані [34]

продукцію – 3228925 тис.грн або 24,9% від оборотних активів; дебіторська заборгованість за розрахунками – 3310330 тис.грн. або 25,5% в структурі оборотних активів; грошові кошти і їх еквіваленти – 1418482 тис.грн або 10,9% від оборотних активів. Товари є основним активом ТОВ «Сільпо-Фуд».

Проаналізуємо структуру власного капіталу ТОВ «Сільпо-Фуд» в таблиці 1.6.

Таблиця 1.6

Структура власного капіталу ТОВ «Сільпо-Фуд» (станом на 31.12)

Показник	Роки						2023 р. до 2021 р.	
	2021		2022		2023			
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	+, -	в %
1.Зареєстрований капітал	13047703	-426,8	13047703	-121,7	15188703	-145,6	2141000	116,4
2.Непокритий збиток	-16105027	526,8	-23772439	221,7	-25623369	245,6	-9518342	159,1
Усього власного капіталу	-3057324	100,0	-10724736	100,0	-10434623	100,0	-7377299	341,3

Джерело: дані [34]

Власний капітал ТОВ «Сільпо-Фуд» за період дослідження зменшився на 7377299 тис.грн або в 3,4 рази та в 2023 році рівний -10434623 тис.грн. Основними складовими власного капіталу у 2023 році були такі види капіталу: зареєстрований (пайовий) капітал; додатковий капітал і непокритий збиток.

В таблиці 1.7 дослідимо структуру поточних зобов'язань ТОВ «Сільпо-Фуд».

Таблиця 1.7

Динаміка та структура поточних зобов'язань ТОВ «Сільпо-Фуд» (станом на 31.12)

Показник	Роки						2023 р. до 2021 р.	
	2021 р.		2022 р.		2023 р.		+, -	в %
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%		
1.Короткострокові кредити банків	33335	0,1	628007	2,2	658733	2,2	625398	1976,1
2.Поточна заборгованість за:								
2.1.довгостроковими зобов'язаннями	4468135	15,9	-	-	-	-	-4468135	-
2.2.товари, роботи, послуги	18961805	67,5	15651500	55,1	18550369	62,4	-411436	97,8
2.3.розрахунками з бюджетом	259915	0,9	1114658	3,9	1007478	3,4	747563	387,6
2.4.розрахунками зі страхування	36048	0,1	51722	0,2	44437	0,1	8389	123,3
2.5.розрахунками з оплати праці	126084	0,4	159054	0,6	170958	0,6	44874	135,6
2.6.одержаними авансами	279727	0,7	517061	1,5	269118	0,8	-10609	96,2
3.Поточні забезпечення	409449	1,5	1481551	5,2	483922	1,6	74473	118,2
4.Інші поточні зобов'язання	3531259	12,6	8792565	31,0	8562420	28,8	5031161	242,5
Усього поточних зобов'язань і забезпечень	28105757	100,0	28396118	100,0	29747435	100,0	1641678	105,8

Джерело: дані [34]

Поточні зобов'язання ТОВ «Сільпо-Фуд» в 2023 році становили 29747435 тис.грн, що менше кінця 2021 року на 1641678 тис.грн або на 5,8%. Короткострокові кредити в 2023 році рівні 658733 тис.грн або 2,2% від всіх поточних зобов'язань, а поточна заборгованість рівна 20042360 тис.грн або 67,3% від поточних зобов'язань.

В таблиці 1.8 дослідимо структуру довгострокових зобов'язань ТОВ «Сільпо-Фуд».

Таблиця 1.8

Динаміка та структура довгострокових зобов'язань ТОВ «Сільпо-Фуд» (станом на 31.12)

Показник	Роки						2023 р. до 2021 р.	
	2021 р.		2022 р.		2023 р.		+, -	в %
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%		
1.Довгострокові кредити банків	1464696	10,8	1397278	8,7	1673193	11,9	208497	114,2
2.Інші довгострокові зобов'язання	12147214	89,2	14600778	91,3	12372504	88,1	225290	101,9
Усього довгострокових зобов'язань	13611910	100	15998056	100	14045697	100,0	433787	103,2

Джерело: дані [34]

Довгострокові зобов'язання ТОВ «Сільпо-Фуд» в 2023 році становили 14045697 тис.грн, що більше кінця 2021 року на 433787 тис.грн або на 3,2%. Довгострокові кредити в 2023 році рівні 1673193 тис.грн або 11,9% від всіх довгострокових зобов'язань.

У табл. 1.9 наведено рух грошових коштів ТОВ «Сільпо-Фуд» за звітний період.

Таблиця 1.9

Рух грошових коштів ТОВ «Сільпо-Фуд» за 2021-2023 рр.

Показник	Роки			2023 р. до 2021 р.	
	2021	2022	2023	+, -	в %
1.ЧР коштів від операційної діяльності	7935692	3922712	6684387	-1251305	84,2
2.ЧР коштів від інвестиційної діяльності	-4126912	-1702350	-2686738	1440174	65,1
3.ЧР коштів від фінансової діяльності	-3758244	-2324298	-3676348	81896	97,8
4.Чистий рух коштів за звітний період	50536	-103936	321301	270765	635,8
5.Залишок коштів на початок року	1091012	1141078	1038293	-52719	95,2
6.Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	-470	1151	87	557	-18,5
7.Залишок коштів на кінець року	1141078	1038293	1359681	218603	119,2

Джерело: дані [34]

У 2023 році залишок коштів на кінець року становив 1359681 тис.грн, що більше початку року на 321388 тис.грн. У ТОВ «Сільпо-Фуд» у 2023 р.

загальний чистий грошовий потік від усіх видів діяльності підприємства був додатнім.

Проаналізуємо формування фінансового результату ТОВ «Сільпо-Фуд» в таблиці 1.10

Таблиця 1.10

Формування фінансового результату ТОВ «Сільпо-Фуд»

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 р. до 2021 р.	
				(+, -)	в %
1.Чистий дохід від реалізації товарів	72784231	69990601	84727987	11943756	116,4
2.Собівартість реалізованих товарів	52182935	50815360	60419457	8236522	115,8
3.Валовий прибуток (+), збиток (-)	20601296	19175241	24308530	3707234	118,0
4.Інші операційні доходи	412331	725090	906959	494628	220,0
5.Адміністративні витрати	2775764	3379927	4342286	1566522	156,4
6.Витрати на збут	18533954	17517114	19669097	1135143	106,1
7.Інші операційні витрати	121299	160302	63819	-57480	52,6
8.Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (+), збиток (-)	-417390	-1157012	1140287	1557677	-273,2
9.Дохід від участі в капіталі	-	-	-	-	-
10.Інші фінансові доходи	314875	58748	384148	69273	122,0
11.Інші доходи	563547	514944	571777	8230	101,5
12.Фінансові витрати	2358809	2503139	2909288	550479	123,3
13.Втрати від участі в капіталі	2814	4859	9668	6854	343,6
14.Інші витрати	25557	4344721	1028186	1002629	4023,1
15.Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (+), збиток (-)	-1926148	-7436039	-1850930	75218	96,1
16.Витрати (дохід) з податку на прибуток	(79969)	196279	-	79969	0,0
17.Чистий фінансовий результат: прибуток (+), збиток (-)	-1846179	-7632318	-1850930	-4751	100,3

Джерело: дані [34]

Фінансовий результат ТОВ «Сільпо-Фуд» в 2023 році становив -1850930 тис.грн збитку, що більше 2021 року на 4751 тис.грн або на 0,3%, оскільки в 2021 році було отримано 1846179 тис.грн збитку.

Отже, проведені розрахунки свідчать чим вище ділова активність ТОВ «Сільпо-Фуд» тим краще його фінансові результати.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ З ОБЛІКУ ТОВАРІВ ТОВ «СІЛЬПО-ФУД»

2.1. Модель обліку руху наявності і руху товарів ТОВ «Сільпо-Фуд»

Основними завданнями обліку наявності і руху товарів в ТОВ «Сільпо-Фуд» є: виявлення відхилень від планової собівартості придбаних товарів, контроль за залишками та рухом товарів на складах магазину, наявністю та рухом товарів у процесі їх заготівлі; відображення витрат на закупівлю й транспортування товарів, результатів постачання; контроль за дотриманням норм; правильний розподіл товарів за об'єктами калькуляції; контроль за лімітом відпуску товарів на виробничі потреби, витрати та списуванням вартості товарів у витрати виробництва: спостереження за станом складських товарів, за відповідністю їх нормативам, контроль за їх зберіганням; виявлення непотрібних товарів, що підлягають реалізації.

Бухгалтер ТОВ «Сільпо-Фуд» (суб'єкт обліку наявності і руху товарних запасів) повинен: постійно знаходитися на своєму робочому місці; вести облік надходження та продажу товарних запасів, своєчасно відображати в бухгалтерському обліку операції; вести щорічні обороти відомості по всіх товарах, виконувати рознесення записів з матеріальних звітів по оборотних відомостях; виписувати податкові накладні, вести книгу обліку-купівлі; виконувати інші операції по розпорядженню головного бухгалтера; контролювати своєчасність здачі та правильність складання товарних та матеріальних звітів; мати в запасі достатню кількість бланків по операціях що виконуються; накопичувати та зберігати систематизованому порядку всі первинні, накопичувальні та звітні документи по руху товарах; періодично приймати матеріальні звіти від комірників, перевірити їх комплектність, таксувати, проставити кореспонденцію рахунків; реєструвати видаткові документи в журналі, що спеціально відкривається на рік; по всіх оприбуткованих товарах виконувати щомісячну бухгалтерську довідку по

проводках з нарахуванням відповідних податків та списання їх в зарахування по мірі реалізації товарних запасів.

В обов'язки головного бухгалтера окремого маркету ТОВ «Сільпо-Фуд» входить прийом товарного звіту з прикладеними документами від бухгалтера; перевірка товарного звіту та його бухгалтерська обробка; складання оборотної відомості аналітичного обліку за рахунком 28 «Товари»; складання оборотної відомості синтетичного обліку за рахунком 28 «Товари»; формування Головної книги; формування Балансу ритейлера.

Порядок приймання товарних запасів ТОВ «Сільпо-Фуд» і їх документальне оформлення залежать від різних факторів: місця приймання; наявності чи відсутності супровідних документів; характеру приймання;- міри відповідності договору постачання і супровідним документам тощо (рис. 2.1).

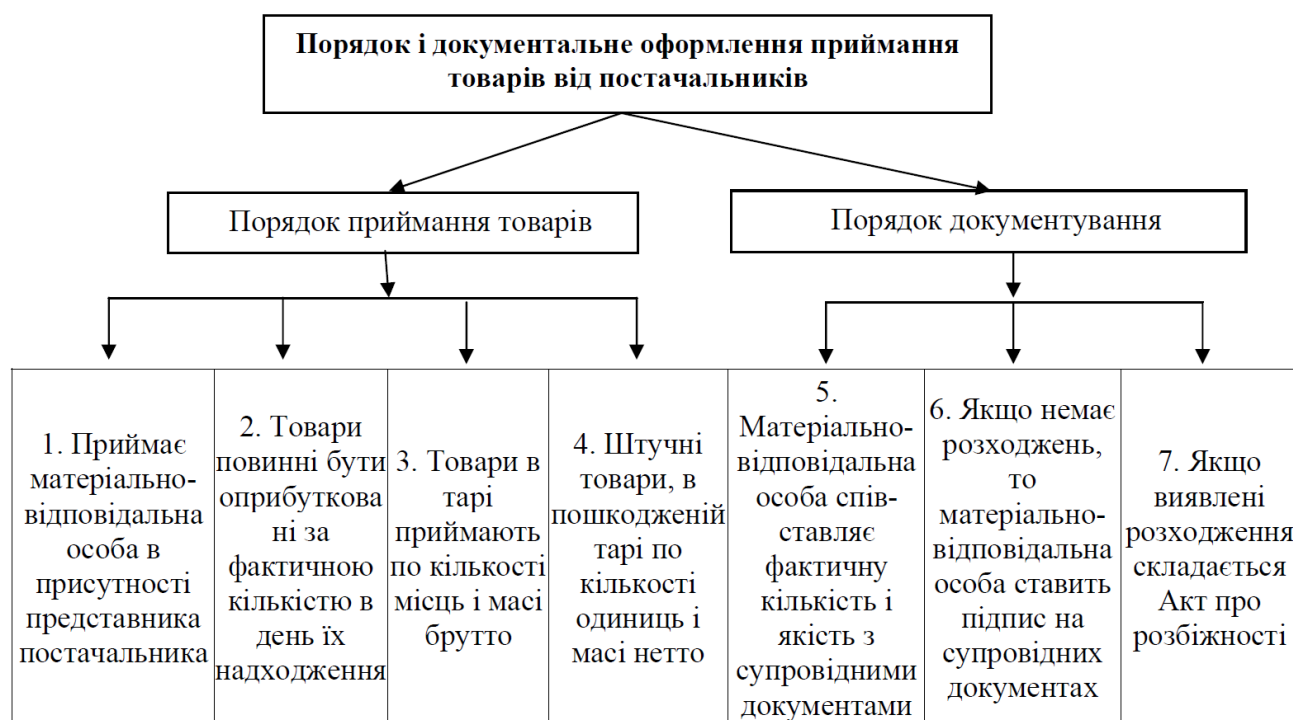
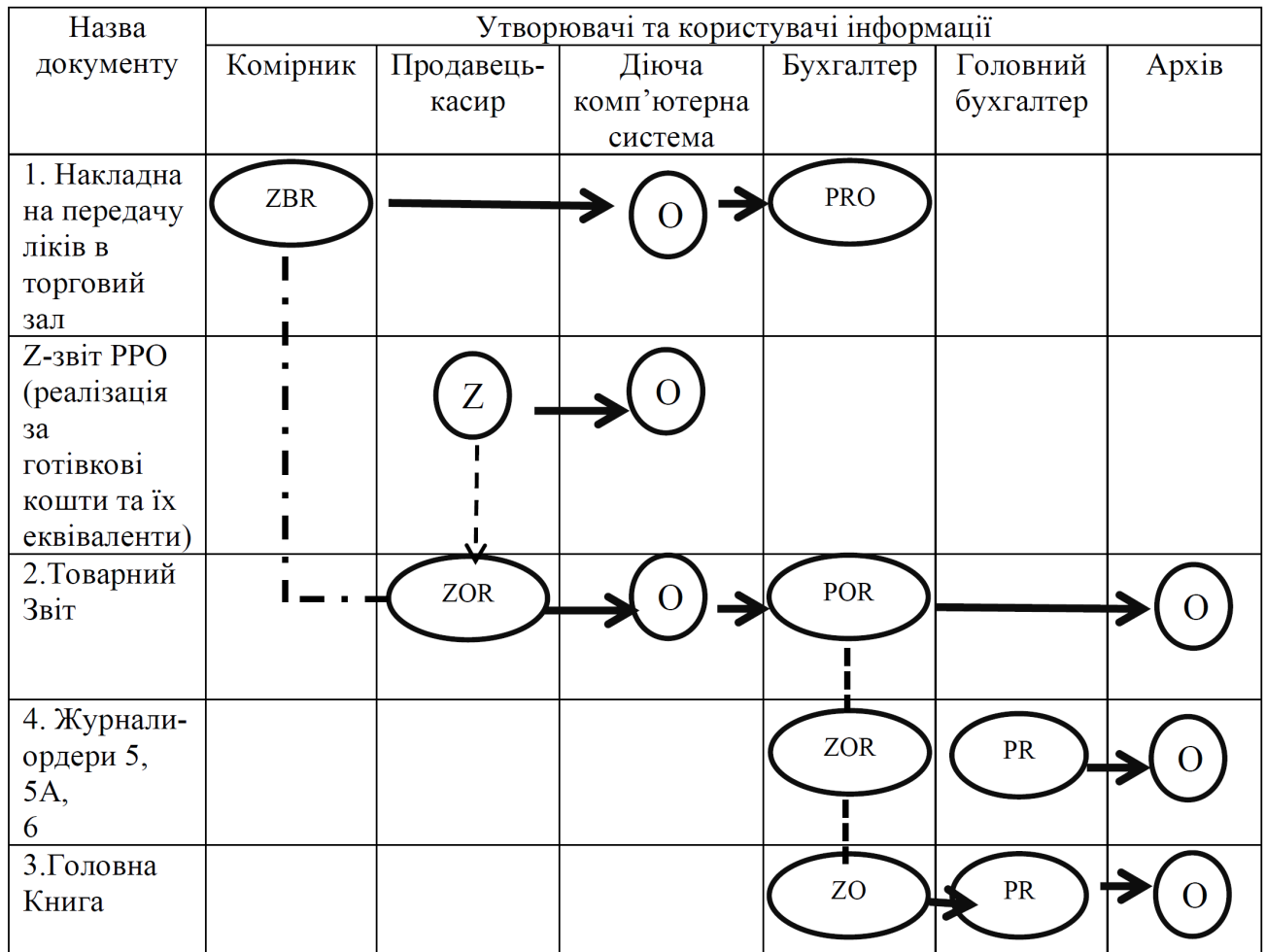

Рис. 2.1. Порядок і документальне оформлення приймання товарних запасів ТОВ «Сільпо-Фуд»

Джерело: власні дослідження

Оперограма з обліку товарних операцій ТОВ «Сільпо-Фуд» показана на рис. 2.2.

де Z - зародження документа,
 O - обробка,
 P - перевірка,
 R - підпис,
 B - відпуск (списання) товарів,
 X - зберігання;
 лініями відображено передавання документа,
 перервною лінією - інформація для заповнення облікових регістрів.

Рис. 2.2. Опорограма з обліку товарних операцій ТОВ «Сільпо-Фуд»

Джерело: власні дослідження

Мета обліку руху і використання наявності і руху товарних запасів ТОВ «Сільпо-Фуд» полягає у наступному: мінімізації витрат наявності і руху товарних запасів в результаті застосування ефективних норм і запобігання фактів невиробничого витрачання; забезпечення ефективної взаємодії з відділами збуту і постачання.

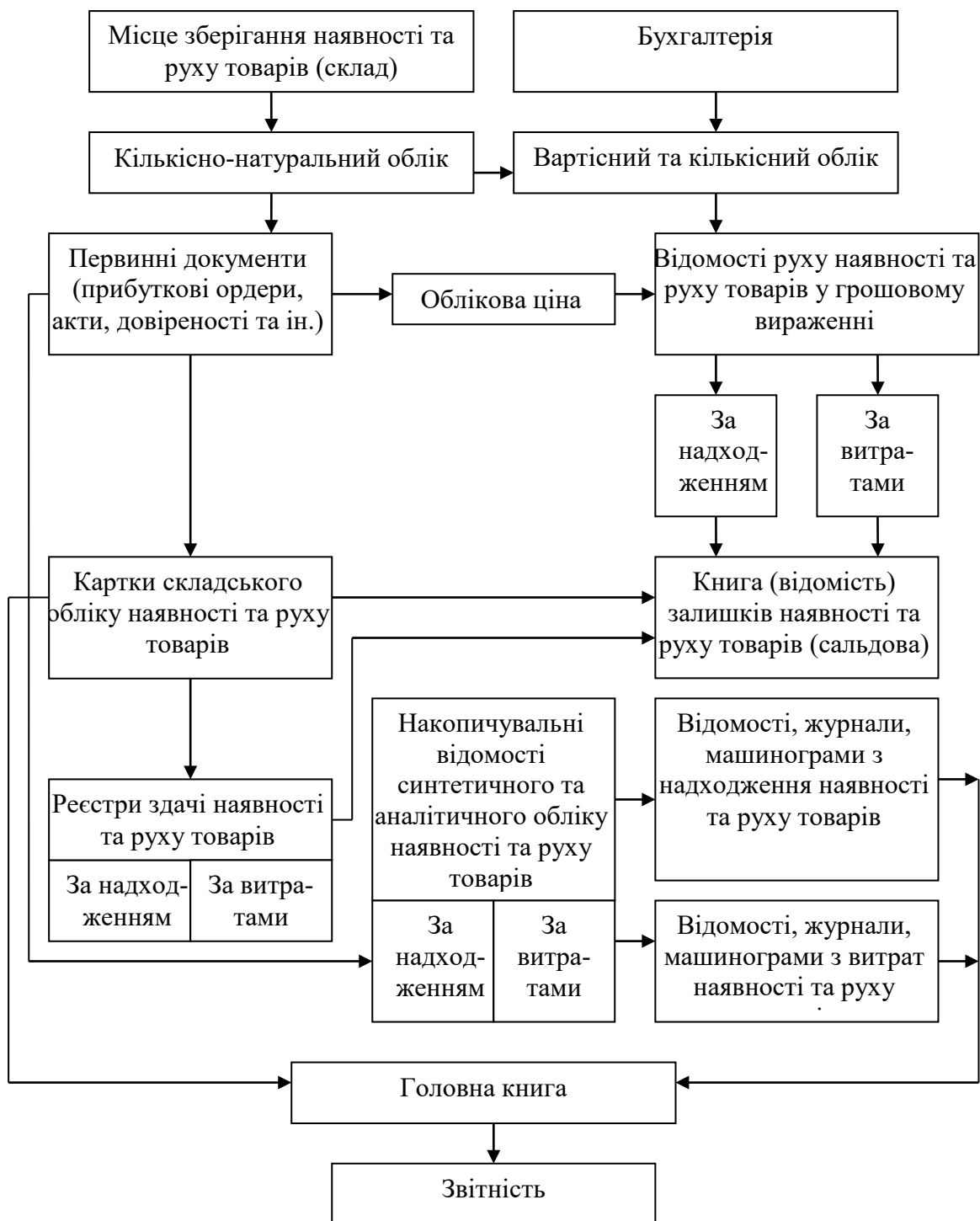

Рис. 2.3. Модель обліку руху наявності і руху товарних запасів ТОВ «Сільпо-Фуд»

Джерело: власні дослідження

Тому методика обліку руху наявності і руху товарних запасів ТОВ «Сільпо-Фуд», модель якої представлена на рис. 2.2, повинна обґрунтовувати об'єкти облікового і контрольного процесів з погляду забезпечення правильності

складання документів та реєстрів і відповідності їх між собою для подальшої реалізації отриманих результатів та уникнення штрафних санкцій ритейлером чи зведення їх сум до мінімуму (тобто нарахування та сплата тільки пені).

Реалізація функцій представленої моделі методики обліку руху наявності і руху товарних запасів в ТОВ «Сільпо-Фуд» здійснюється наступним чином:

- забезпечення гарантії, що товари не можуть використовуватися чи не можуть переміщуватися без відповідного розпорядження посадових осіб і відображення в обліку;
- забезпечення правильного формування собівартості товарних запасів;
- правильної оцінки запасів та їх витрат у фінансовій звітності;
- розробки заходів щодо зниження ймовірності втрат, розкращання і неефективного використання товарних запасів;
- створення ефективної системи організації обліку руху товарних запасів і механізму контролю щодо правильності його ведення;
- досягнення відповідності облікових залишків, відображених в реєстрах аналітичного обліку, результатам інвентаризації.

Зазначимо, що торговельна діяльність ТОВ «Сільпо-Фуд» може передбачати різні проміжні операції, як-то: поділ чи перефасування товарних запасів дрібними партіями, перепакування, зберігання, розбирання на частини і ін.

2.2. Облікова реєстрація інформації щодо товарів

Підставою для оприбуткування товару, що надійшов до ТОВ «Сільпо-Фуд», є первинні документи, подані постачальником:

- Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів за типовою формою № М-11, затвердженою Наказом № 193;
- товарно-транспортні накладні (типова форма № 1-ТН, затверджена Наказом № 488/346, та типова форма № 1-ТН (алкогольні напої), затверджена Наказом № 154);

- сертифікати, якщо надходять товари, що підлягають сертифікації (тобто з Переліку № 28).

Для отримання товарних запасів працівникові видається довіреність, оформлена відповідно до вимог Інструкції № 99.

На складі матеріально відповідальна особа ТОВ «Сільпо-Фуд» заповнює на товари, що надійшли, відповідні складські документи, форми яких затверджено Наказом № 193:

- Прибутковий ордер типової форми № М-4;
- Акт про приймання матеріалів типової форми № М-7 – при розбіжностях між товарами, що фактично надійшли, та вказаними в документах постачальника.

Внутрішнє переміщення товарних запасів з основного складу ТОВ «Сільпо-Фуд» в торговельні точки, переміщення між торговельними точками оформляється накладною типової форми № М-11. Оскільки облік товарних запасів в ТОВ «Сільпо-Фуд» ведеться у продажних цінах, то при передачі товару в точки продажу в цій накладній указується продажна вартість та сума торговельної націнки кожного найменування товару.

Крім того, будь-який рух товарних запасів ТОВ «Сільпо-Фуд» фіксується в Картці складського обліку матеріалів типової форми № М-12. На складах до кожного виду товару прикріплюється Матеріальний ярлик типової форми № М-16.

Розрахунки з покупцями ТОВ «Сільпо-Фуд» оформляються такими первинними документами:

- фіскальним касовим чеком на товари (послуги);
- фіскальним касовим чеком видачі коштів;
- розрахунковою квитанцією.

Для обліку руху виручки на ТОВ «Сільпо-Фуд» застосовуються прибутковий та видатковий касові ордери. Для підтвердження отриманої через РРО виручки роздруковуються звіти.

Документальне оформлення операцій з придбання товарних запасів в ТОВ «Сільпо-Фуд» відображено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Документальне оформлення придбання товарних запасів ТОВ «Сільпо-Фуд»

Назва господарської операції	Документальне оформлення
Безкоштовне отримання товарних запасів	Накладна, ТТН, Сертифікат відповідності (якості), Податкова накладна, Господарський договір, Доручення
Придбання товарних запасів на умовах розрахунку і обміну	Рахунок-фактура, Накладна, ТТН, Сертифікат відповідності (якості), Податкова накладна, Платіжне доручення, Господарський договір, Доручення
Оприбуткування лишків, списування нестач	Акт інвентаризації
Надходження товарних запасів у результаті їх внеску до Зареєстрованого капіталу	Накладна, ТТН, Сертифікат відповідності (якості), Податкова накладна, Платіжне Доручення, Заява

Джерело: власні дослідження

При оптових продажах ТОВ «Сільпо-Фуд» націнка відображається тільки в сумі продажної вартості товару при його відвантаженні, а в роздрібному товарообороті ритейлера – торговельна націнка обліковується на окремому субрахунку. Документальне оформлення операцій з продажу товарних запасів в ТОВ «Сільпо-Фуд» відображено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Документальне оформлення продажу товарних запасів ТОВ «Сільпо-Фуд»

Назва господарської операції	Документальне оформлення
Реалізація товару зі складу за цінами продажу:	Рахунок-фактура, НакладнаПодаткова накладна, Договір
- безпосередньо представнику покупця	Розпорядження,Податкова накладна, Довіреність
- на умовах передоплати	Податкова накладна
- на умовах наступної оплати	копія Платіжного доручення,Податкова накладна, Платіжна вимога
- автомобільним транспортом	Товарно-транспортна накладна,Податкова накладна
Реалізація товарних запасів транзитом з участю в розрахунках	Наряд, Наряд-замовлення, Розпорядження, Договір
Реалізація товарних запасів транзитом без участі в розрахунках	Платіжна вимога, Розпорядження, Наряд-замовлення, Договір
Одержання грошових коштів за реалізований товар	Виписка банку

Джерело: власні дослідження

Отже, первинні документи з обліку наявності і руху товарних запасів ТОВ «Сільпо-Фуд» можна розділити на: документи з оприбуткування наявності і руху товарних запасів; документи із складського обліку та внутрішнього переміщення наявності і руху товарних запасів; документи з відпуску (списання) сировини, матеріалів на виробництво та власні потреби.

В ТОВ «Сільпо-Фуд» на рахунку 28 «Товари» ведеться облік руху товарів, що надійшли на підприємство з метою продажу. Рахунок 28 «Товари» має такі субрахунки: 281 «Товари на складі»; 282 «Товари в торгівлі»; 283 «Товари на комісії»; 284 «Тара під товарами»; 285 «Торгова націнка». Аналітичний облік товарних запасів ведеться ТОВ «Сільпо-Фуд» в кількісно-сумовому вираженні (крім товарних запасів в роздрібній торгівлі) за партіями, місцями зберігання, найменуваннями, групами, видами товарних запасів залежно від форми торгівлі та в розрізі матеріально відповідальних осіб. Операції з обліку товарних запасів відображаються в Журналі 5 (5А). Розглянемо на прикладі діяльності ТОВ «Сільпо-Фуд» облік у роздрібній торгівлі. Наведемо в табл. 2.3 порядок розподілу ТЗВ та визначення реалізаційної ціни й націнки на товар.

Таблиця 2.3

Порядок розподілу ТЗВ та визначення реалізаційної ціни й націнки на товар ТОВ

«Сільпо-Фуд» за березень 2024 року, грн

№ п/п	Найменування, кількість	Загальна сума ТЗВ	Сума ТЗВ, яка припадає		Первісна вартість товару		Торговельна націнка (гр. 7 ряд. 1 x x 70 % та ряд. 2 x x 90 %)	Сума ПДВ, (гр. 7 + + ф. 8) x x 20 %	Реалізаційна вартість	
			на одне найменування	на окремий товар	без ПДВ	з ТЗВ (гр. 6 + + гр. 7)			товару (гр. 7 + + ф. 8 + + ф. 9)	одиниці товару**
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Миючий засіб 1500 шт.	175,00	0,05*	75,00	18750,00	18825,00	13177,50	6400,50	38403,00	25,60
2	Лотки 2000 шт.			100,00	15000,00	15100,00	13590,00	5738,00	34428,00	17,21
Усього		175,00	X	175,00	33750,00	33925,00	26767,50	12138,50	72831,00	X
* 175,00 грн.: (1 500,00 грн. + 2 000,00 грн.) = 0,05 грн. ** Вартість миючого засобу– 25,60 грн. (38 403,00 грн.: 1 500 шт.), вартість лотка– 17,21 грн. (34 428,00 грн.: 2 000 шт.).										

Джерело: власні дослідження

Відображення операцій з товарами в обліку відображено а в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Господарські операції з обліку у роздрібній торгівлі ТОВ «Сільпо-Фуд»

Зміст операції	Первинні документи	Дт	Кт	Сума, грн
1.Оприбутковано товари на склад	Накладна	281	631	67500
2.Відображено податковий кредит із ПДВ	Податкова накладна	641	631	13500
3.Надано послуги з доставки	Акт виконаних робіт	281	631	350
4.Відображено податковий кредит із ПДВ	Податкова накладна	641	631	70
5.Здійснено оплату товарних запасів та ТЗВ	Виписка банку	631	311	81420
6.Передано товар зі складу в магазин	Накладна	282	281	67850
7.Відображено суму торговельної націнки	Бухгалтерська довідка	282	285	53535
8.Відображено виручку від реалізації товарних запасів	Г-звіт РРО	303	702	82264
9.Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна	702	641	13710,66
10.Списано собівартість реалізованих товарних запасів	Бухгалтерська довідка	902	282	44422,56
11.Списано методом «сторно» суму торговельної націнки		282	285	37841,44
Віднесено на фінансовий результат: – доходи від реалізації товарних запасів	Не оформляються	702	791	68553,34
- витрати операційної діяльності		791	902, 92, 93, 951	55602,56

Джерело: власні дослідження

Методика розрахунку торговельної націнки представлена у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Розрахунок торговельної націнки ТОВ «Сільпо-Фуд» за березень 2024 року, грн

№ п/п	Найменування показника	вартість товарних запасів (субрахунок 282)	націнка (субрахунок 285)	ТЗВ (субрахунок 289)
1	Сальдо на 01.03.24 р.	20300	5050	1000
2	Надходження за місяць (18 000 + націнка 40 %)	25200 (18000×1,4)	7200 (25200-18000)	1100
3	Продажна (облікова) вартість	28600	-	-
3.1	Знижка на товари (згідно із сумами, указаними окремим рядком у чеках РРО)	1000		
3.2	Фактична вартість реалізації	27600	7700*	1320**
4	Сальдо на 01.04.24 р.	17900	4550	780

* Розрахунок торговельної націнки здійснено так:

(5050 грн. + 7200 грн.): (20300 грн. + 25200 грн.) × 28600 грн. = 7 700 грн.

** Розрахунок ТЗВ: (1000 грн. + 1100 грн.): (20 300 грн. + 25200 грн.) × 28600 грн. = 1 320 грн.

Джерело: власні дослідження

Господарські операції ТОВ «Сільпо-Фуд» реалізації товарних запасів зі знижкою відобразимо в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Господарські операції реалізації товарних запасів зі знижкою в ТОВ «Сільпо-Фуд»

№ п/п	Зміст операції	Первинні документи	Дт	Кт	Сума, грн
1	Відображено виручку від реалізації товарних запасів за продажними цінами з урахуванням знижки	Чеки РРО	303	702	55200
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	Підсумкові податкові накладні	702	641	9200
3	Списано методом «сторно» торговельну націнку на реалізовані товари	Бухгалтерська довідка	282	285	15400
4	Списано собівартість реалізованих товарних запасів (28 600 – 7 700)	Бухгалтерська довідка-	902	282	41800
5	Списано в кінці місяця ТЗВ	розрахунок	902	289	2640
6	Списано на фінансовий результат: - дохід від реалізації	Бухгалтерська довідка	702	791	46000
	- собівартість реалізованих товарних запасів		791	902	44440

Джерело: власні дослідження

Головна книга ТОВ «Сільпо-Фуд» використовується для узагальнення даних журналів, взаємної перевірки правильності записів за окремими рахунками та складання фінансової звітності. До Головної книги заносяться із журналів підсумки оборотів з кредиту рахунків.

У балансі ТОВ «Сільпо-Фуд» відображається згорнуте по всіх субрахунках сальдо рахунка 28. Тобто в формі №1 «Балансу» у рядку 1104 «Товари» буде відображена різниця між продажною вартістю товарних запасів на кінець звітного періоду (дебет субрахунка 282) та сумою торговельної націнки, що відноситься до залишку товарних запасів (кредит субрахунка 285). Таким чином, товари відображаються у звітності за їх первісною (купівельною) вартістю.

2.3. Напрями удосконалення облікового забезпечення товарів

Питання, яке потребує розгляду і вдосконалення стосується правильності списання собівартості реалізованих товарних запасів ТОВ «Сільпо-Фуд». До продажної (роздрібної) ціни товарних запасів входять, крім первісної вартості товарних запасів, суми податку на додану вартість, сплачені постачальникам, і суми торгової націнки на покриття витрат та отримання доходу від торгівлі.

В ТОВ «Сільпо-Фуд» товари повинні списуватися з кредиту рахунка 28 «Товари» в дебет рахунка 902 «Собівартість реалізованих товарних запасів» за фактичною собівартістю. Фактична собівартість реалізованих товарних запасів ТОВ «Сільпо-Фуд» визначається як різниця між продажною/роздрібною вартістю проданих товарних запасів та сумою торгової націнки, яка за розрахунком до них відноситься. Об'єднання на рахунку 28 «Товари» активних субрахунків для обліку товарних запасів та тари з контрактивним пасивним регулюючим субрахунком 285 «Торгова націнка» призводить до плутанини в бухгалтерських записах товарних операцій. У зв'язку з вищевикладеним доцільно ТОВ «Сільпо-Фуд» було б фактичну собівартість реалізованих товарних запасів визначати не на рахунку 28 «Товари», а на субрахунку 902 «Собівартість реалізованих товарних запасів», який по економічному змісту для цього й призначено. Виходячи з цього, суму торгової націнки, яка відноситься по розрахунку до реалізованих товарних запасів, в ТОВ «Сільпо-Фуд» доцільно списувати так: Д-т 285 К-т 902 - на зменшення продажної вартості реалізованих товарних запасів чи способом сторно: Д-т 902, К-т 285 - на зменшення дебетового обороту субрахунку 902, де врахована продажна вартість товарних запасів.

Для обліку товарних запасів у методичних рекомендаціях пропонується Журнал 5 чи 5 А та Відомість 5.1 обліку руху запасів. Однак, аналіз практичної діяльності ТОВ «Сільпо-Фуд» показує, що його бухгалтери узагальнюють інформацію з первинної документації на бланках «пустографках» довільної форми, оскільки ведення журналу 5 чи 5А і відомості 5.1 є занадто складним, а

зазначені реєстри надмірно громіздкі. Для їх складання в практиці ТОВ «Сільпо-Фуд» використовується цілий ряд додаткових вибірок та розрахунків і заповнення аналітичного обліку запасів у відомості 5.1. Однак, інформацію синтетичного обліку ТОВ «Сільпо-Фуд» необхідно опрацьовувати і узагальнювати для складання головної книги, фінансової звітності.

На наше переконання, ТОВ «Сільпо-Фуд» доцільно впровадити форми накопичувальних відомостей обліку товарних запасів в розрізі відповідних діляниць. Накопичувальні відомості зможуть мати спрощену форму, при цьому відображатимуть детальну інформацію за синтетичними субрахунками облікового процесу і будуть підставою для складання Головної книги чи фінансової звітності ТОВ «Сільпо-Фуд».

Вказані шляхи удосконалення обліку операцій з продажу товарних запасів сприятимуть більш повному і об'єктивному відображенню торгових операцій у бухгалтерському обліку ТОВ «Сільпо-Фуд», а саме від цього залежить ефективність і оперативність прийняття рішень щодо стратегії та тактики розвитку супермаркету.

РОЗДІЛ 3

АУДИТ І АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙ З ТОВАРАМИ В ТОВ «СІЛЬПО-ФУД»

3.1. Основні завдання внутрішнього контролю руху товарів ТОВ «Сільпо-Фуд»

Метою контролю товарних запасів ТОВ «Сільпо-Фуд» є підтвердження реальності й достовірності вартості товарних запасів у фінансовій звітності і підтвердження відповідності операцій згідно чинного законодавства.

Техніка контролю товарними запасами включає визначення наступних показників: тривалість страхових циклів, тривалість циклів поставки, розмір замовлених партій, сумарний цикл замовлення (рис. 3.1).

Основними завданнями контролю товарних запасів ТОВ «Сільпо-Фуд» є:

- встановлення достовірності первинних даних облікового процесу щодо фактичної наявності і руху товарних запасів;
- перевірка повноти і своєчасності відображення первинних даних з обліку товарних запасів у зведених документах та облікових регістрах;
- оцінка відповідності застосованих принципів обліку чинним законодавчим і нормативним актам, обліковій політиці господарюючого суб'єкта; підтвердження достовірності відображення залишку товарних запасів у звітності господарюючого суб'єкта.

Основними джерелами інформації для контролю розрахунків з товарами ТОВ «Сільпо-Фуд» є:

- акти приймання матеріалів (якщо якість та кількість матеріалів, що надійшли на склад магазину, не відповідає даним супроводжувальних документів чи матеріали надійшли без документів);
- Головна книга;
- договори купівлі-продажу;
- документи, що обґрунтовують купівельну ціну і первісну вартість запасів;
- журнал № 5;

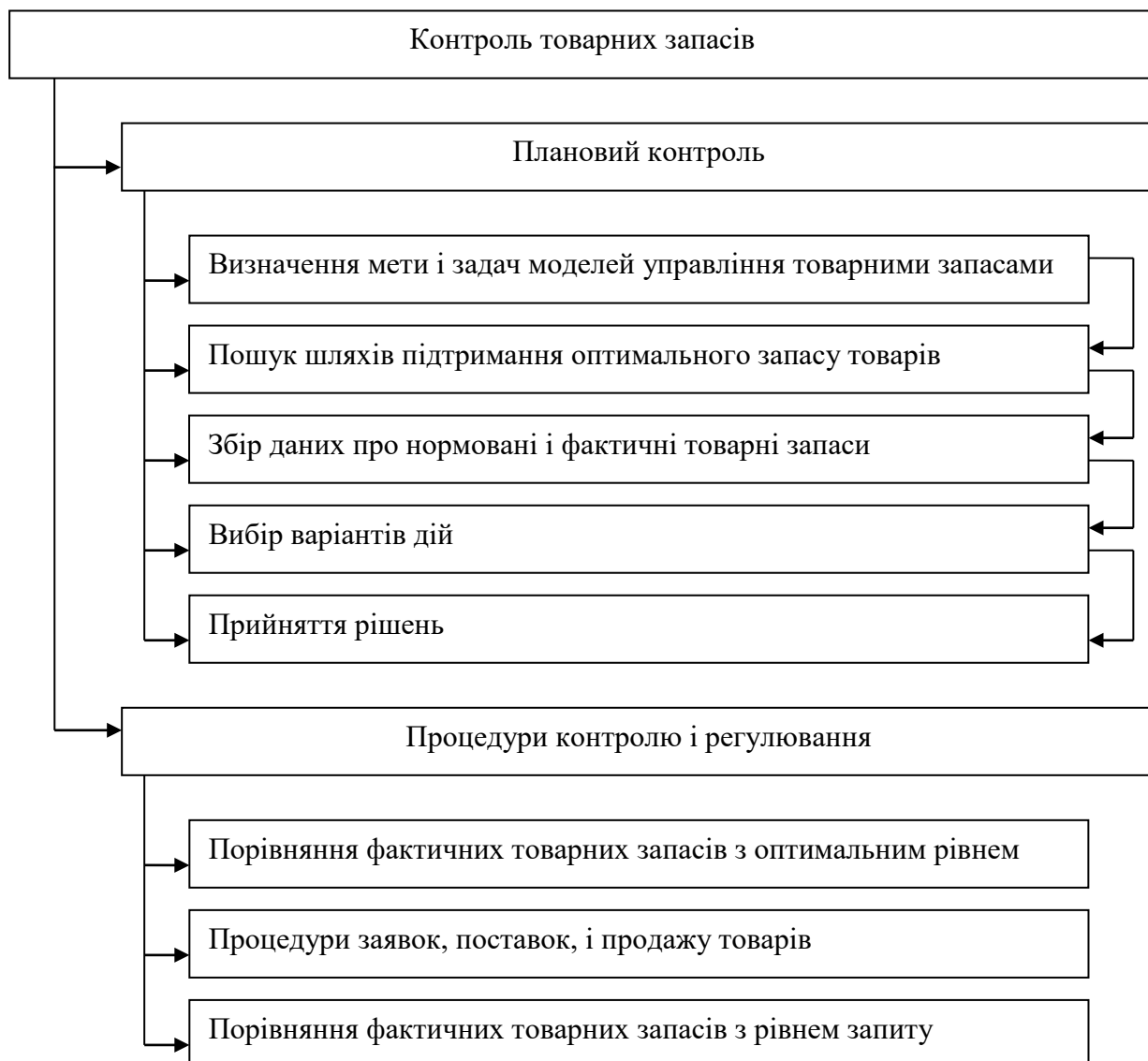

Рис. 3.1. Контроль товарних запасів ТОВ «Сільпо-Фуд»

Джерело: власне дослідження

- картки складського обліку (за кожним номенклатурним номером);
- матеріали інвентаризації (протоколи засідань інвентаризаційних комісій інвентаризаційні описи, накази про проведення інвентаризації, акти результатів контрольних перевірок цінностей, письмові пояснення матеріально-відповідальних осіб,);
- матеріальні звіти;

- податкові накладні, товарно-транспортні накладні іноземних постачальників, документи про сплату мита, зборів та податків, вантажні митні декларації;
- супроводжувальні і розрахунково-платіжні документи постачальників, доручення, журнали реєстрації доручень;
- накладні, товарно-транспортні накладні, вимоги, лімітно-забірні карти, пакувальні листи, рахунки-фактури, довідки бухгалтерії про курсові різниці, рекламацийні акти, тощо;
- фінансова звітність;
- розрахунки природних втрат, акти псування.

Для встановлення відповідності між даними облікового процесу ТОВ «Сільпо-Фуд» та фактичним станом справ проводять інвентаризацію товарних запасів. При цьому можуть бути виявлені недостачі чи надлишки товару, часткова втрата. споживчих властивостей тощо.

3.2. Методика аудиту товарів

Основними завданнями аудиторської перевірки товарних запасів ТОВ «Сільпо-Фуд» є встановлення:

- відповідності аналітичного обліку на рахунку 28 «Товари» даним синтетичного обліку;
- повноти та правильності відображення в обліку придбаних товарних запасів (за продажною вартістю чи за цінами придбання);
- дотримання порядку визначення торгівельних націнок в маркеті;
- відповідності даних товарно-матеріальних звітів на складах і роздрібній мережі кредитовому обороту на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками» (в частині оприбуткування товарів) у кожному із звітних періодів;
- правильності відображення в податковому обліку ТОВ «Сільпо-Фуд» операцій із придбання товарів;

- правильності відображення в податковому обліку ТОВ «Сільпо-Фуд» сум приросту (убутку) балансової вартості покупних товарів;
- правильності визначення зобов'язань перед бюджетом з ПДВ і своєчасності розрахунків.

Нижче подано план аудиторської перевірки товарних операцій ТОВ «Сільпо-Фуд».

Таблиця 3.1

План аудиторської перевірки товарних операцій ТОВ «Сільпо-Фуд»

Найменування виконаних робіт	Термін виконання	Тривалість, днів	Контрольні процедури	Виконавці
Аудит надходження товарів	24.06-26.06	3	Вибіркова перевірка	Аудитор Спектр А.І.
Аудит реалізації товарів	27.06-28.06	2	Суцільна перевірка	Аудитор Спектр А.І.
Аудит товарів на складі	29.06-30.06	2	Суцільна перевірка	Аудитор Спектр А.І.

Джерело: власне дослідження

Основним аспектом перевірки товарних операцій є повнота і правильність відображення в бухгалтерському обліку оприбуткування придбаних товарів. Останні мають оприбутковуватися та обліковуватися на рахунках облікового процесу в цінах придбання.

У процесі аудиту товарних запасів ТОВ «Сільпо-Фуд» за продажними цінами необхідно встановити:

- повноту оприбуткування товарних запасів за первісною вартістю;
- правильність відображення торгівельної націнки;
- дотримання порядку розрахунку середнього процента торгівельних націнок;
- правильність визначення собівартості реалізованих товарних запасів;
- правильність розрахунку ПДВ і своєчасність перерахунку до бюджету.

Аудитор зобов'язаний чітко прогнозувати, контролювати й обліковувати процеси своєї діяльності для того, щоб забезпечити на кожній стадії роботи найбільш ефективні процедури аудиту товарних операцій ТОВ «Сільпо-Фуд».

3.3. Аналітичні процедури і оцінка їх результатів в системі управління рухом товарів

Головна мета аналізу наявності та руху товарів ТОВ «Сільпо-Фуд» – визначити забезпеченість підприємства різними видами наявності та руху товарів з погляду конкурентоспроможності його діяльності, пошуку резервів раціонального використання і зниження матеріаломісткості продукції.

Можна виділити наступні завдання аналізу забезпеченості ТОВ «Сільпо-Фуд» та ефективності використання наявності та руху товарів: визначити характер наявності та руху товарів і зміну їх структури; проаналізувати порядок розрахунку й обґрунтованості договорів на поставку наявності та руху товарів, умови поставок; проаналізувати обґрунтованість норм наявності та руху товарів і потребу в наявності та руху товарів; проаналізувати рівень ефективності використання наявності та руху товарів; виявити внутрішньовиробничі резерви економії наявності та руху товарів і розробити конкретні заходи із їх використання.

Об'єкти аналізу наявності та руху товарів – це безпосередньо вся сукупність наявності та руху товарів, які має на балансі ТОВ «Сільпо-Фуд» в цілому та за їх видами.

Суб'єкти аналізу наявності та руху товарів виступають у вигляді бухгалтерського відділу ритейлера, фінансового відділу, планового відділу, керівництва підприємства. Також в ролі суб'єктів можуть виступати інші працівники. В ТОВ «Сільпо-Фуд» це керуючий магазином «Сільпо» та його заступники.

Інформаційним забезпеченням аналізу наявності та руху товарів ТОВ «Сільпо-Фуд» є: облікова (бухгалтерська і статистична) інформація; позаоблікова інформація; дані оперативного обліку.

Облікова інформація про наявність і рух товарів ТОВ «Сільпо-Фуд» знаходить своє відображення в формі №1 бухгалтерської звітності – «Звіт про фінансовий стан» та формі №5 «Примітки до річної фінансової звітності». Слід

зауважити, що вся бухгалтерська облікова інформація отримується методами суцільного і безперервного спостереження, суворого документування і систематизації.

Питому вагу товарів у формуванні активів ТОВ «Сільпо-Фуд» проаналізуємо в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Місце товарів у формуванні активів ТОВ «Сільпо-Фуд»

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 р. до 2021 р.	
				+, -	в %
Товари, тис.грн	6142321	5667920	4582709	-1559612	-25,4
Оборотні активи, тис.грн	13611910	15998056	14045697	433787	3,2
Активи, тис.грн	38660343	33669438	33358509	-5301834	-13,7
Питома вага товарів в оборотних активах, %	45,1	35,4	32,6	-12,5	-
Питома вага товарів в активах, %	15,9	16,8	13,7	-2,2	-

Джерело: дані [34]

Товари займають значну частину активів ТОВ «Сільпо-Фуд». В 2023 році в структурі оборотних активів товари займали 32,6%, що менше 2021 року на 12,5%, а в структурі активів товари займали 13,7%, що менше 2021 року на 2,2%.

Проаналізуємо питому вагу доходів і собівартості реалізації товарів в структурі доходів і собівартості реалізованої продукції ТОВ «Сільпо-Фуд» відповідно (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Питому вага доходів і собівартості реалізації товарів в структурі доходів і собівартості реалізації ТОВ «Сільпо-Фуд»

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 р. +, – до 2021 р.
Питома вага доходів від реалізації товарів в доходах підприємства, %	98,3	98,2	97,8	0,5
Питома вага собівартості реалізованих товарів в собівартості реалізованої продукції, %	68,7	64,4	68,3	-0,4

Джерело: дані [34]

В структурі доходів ТОВ «Сільпо-Фуд» в 2023 році питома вага доходів від реалізації товарів рівна 97,8%, що більше ніж в 2021 році на 0,5%, а в

структурі витрат питома вага собівартості реалізованих товарів становила 68,3%, що менше ніж в 2021 році на 0,4%.

Ефективність обігу товарів характеризують показники ділової активності. Розраховані показники ділової активності ТОВ «Сільпо-Фуд» наведено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Аналіз показників ділової активності ТОВ «Сільпо-Фуд»

Показники	Роки			2023 р. +, - до 2021 р.
	2021	2022	2023	
Коефіцієнт оборотності товарів	12,651	11,853	16,531	3,880
Тривалість одного обороту товарів, днів	28,9	30,8	22,1	-6,8
Коефіцієнт завантаження товарів	0,079	0,084	0,060	-0,019
Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	4,882	5,290	6,937	2,056
Тривалість одного обороту обор. засобів, днів	74,8	69,0	52,6	-22,2
Коефіцієнт завантаження оборотних активів	0,205	0,189	0,144	-0,061
Коефіцієнт оборотності запасів	8,637	8,173	11,196	2,559
Тривалість одного обороту запасів, днів	42,3	44,7	32,6	-9,7
Коефіцієнт оборотності деб.заборгованості	21,571	26,802	34,504	12,933
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, днів	16,9	13,6	10,6	-6,3
Коефіцієнт оборотності кред.заборгованості	3,123	2,936	3,533	0,410
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	116,9	124,3	103,3	-13,6
Тривалість операційного циклу, днів	59,2	58,3	43,2	-16,0
Чистий дохід від реалізації товарів, млн. грн.	72784,2	69990,6	84728,0	11943,8
Собівартість реалізованих товарів, млн. грн.	52182,9	50815,4	60419,5	8236,5
Валовий прибуток, млн. грн.	20601,3	19175,2	24308,5	3707,2
Чистий прибуток (збиток), млн. грн.	-1846,2	-7632,3	-1850,9	-4,8
Коефіцієнт окупності чистого доходу	3,533	3,650	3,486	-0,047
Рентабельність виручки від реалізації товарів, %	28,3	27,4	28,7	0,4
Чиста рентабельність реалізації товарів, %	39,5	37,7	40,2	0,8
Рентабельність товарів, %	-32,1	-129,2	-36,1	-4,0

Джерело: дані [34]

Дані таблиці 3.4 показують, що в ТОВ «Сільпо-Фуд» за період дослідження оборотність товарів прискорилося на 6,8 днів, а це обумовило зростання коефіцієнта оборотності товарних запасів на 3,88 пункти; рентабельність виручки від реалізації товарів зросла на 0,4%, чиста рентабельність реалізації товарів зросла на 0,8%; оборотність оборотних коштів прискорилося на 22,2 дні, а це обумовило зростання коефіцієнта оборотності засобів на 2,056 пункти;

тривалість обороту товарних запасів прискорилося на 9,7 днів, що вплинуло на зростання коефіцієнта оборотності товарних запасів на 2,559 пункти; тривалість обороту дебіторської заборгованості прискорилося на 6,3 днів, що вплинуло на зростання коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості на 12,993 пункти; тривалість обороту кредиторської заборгованості прискорилося на 13,6 днів, що вплинуло на зростання коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості на 0,410 пункти. Все це свідчить про високу ділову активність ТОВ «Сільпо-Фуд», але не зважаючи на ріст ділової активності торгівельне підприємство зазнає суттєвих збитків. Отже, проведені розрахунки свідчать чим вище ділова активність ТОВ «Сільпо-Фуд» тим краще його фінансові результати та оборотність товарів.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Основні завданнями формування інформаційної бази з обліку товарів ТОВ «Сільпо-Фуд» є: калькуляція товарів за фактом; своєчасне та точне документування операцій і надання достовірних даних щодо надходження і відпуску товарів; внутрішній контроль за належним управлінням товарно-матеріальними запасами, як у місцях зберігання, так та на кожному етапі руху; контроль за дотриманням встановлених норм товарів, що сприяють безперебійному процесу їх реалізації і відпуску в торгівлю; своєчасна реалізація накопичених товарних запасів; забезпечення інформацією щодо визначення ефективності реалізації товарів.

Основні завдання формування інформаційної бази з аудиту ТОВ «Сільпо-Фуд»: встановлення достовірності первинних облікових даних про фактичну наявність та рух товарних запасів; забезпечення повноти і своєчасності обліку товарних запасів у бухгалтерських документах; оцінка того, наскільки застосовані принципи облікового процесу відповідають чинним законам та нормативним актам, політиці компанії щодо бухгалтерського обліку; підтвердження достовірності залишків торгових запасів у звітності.

Основними завданнями формування інформаційної бази з аналізу товарних запасів ТОВ «Сільпо-Фуд» та їх оборотності є: перевірка стану товарів у днях на певну дату в цілому по підприємствумаркету і по окремих групах; визначення причин прискорення/уповільнення обороту; визначення оптимальних рівнів товарів, які б забезпечували безперебійний обіг по підприємству протягом року; виявлення надлишкових та дублюючих товарних запасів; аналіз розподілу товарних запасів по різних підрозділах та складахмаркету; розробка практичних рекомендацій щодо подальшого прискорення товарообігу і нормалізації товарних запасів ритейлера.

В ТОВ «Сільпо-Фуд» на рахунку 28 «Товари» ведеться облік руху товарів, що надійшли на підприємство з метою продажу. Рахунок 28 «Товари» має такі субрахунки: 281 «Товари на складі»; 282 «Товари в торгівлі»; 283 «Товари на

комісії»; 284 «Тара під товарами»; 285 «Торгова націнка». Аналітичний облік товарів ведеться ТОВ «Сільпо-Фуд» в кількісно-сумовому вираженні за найменуваннями, партіями, групами, видами товарів залежно від форми торгівлі, місцями зберігання і в розрізі матеріально відповідальних осіб.

Для встановлення відповідності між даними облікового процесу ТОВ «Сільпо-Фуд» та фактичним станом справ проводять інвентаризацію товарів. При цьому можуть бути виявлені недостачі чи надлишки товару, часткова втрата, споживчих властивостей тощо.

Запропоновані шляхи удосконалення обліку операцій з руху товарів сприятимуть більш повному і об'єктивному відображенню торгових операцій у бухгалтерському обліку ТОВ «Сільпо-Фуд», а саме від цього залежить ефективність і оперативність прийняття рішень щодо стратегії та тактики розвитку підприємства.

Товари займають значну частину активів ТОВ «Сільпо-Фуд». В 2023 році в структурі оборотних активів товари займали 32,6%, що менше 2021 року на 12,5%, а в структурі активів товари займали 13,7%, що менше 2021 року на 2,2%.

В структурі доходів ТОВ «Сільпо-Фуд» в 2023 році питома вага доходів від реалізації товарів рівна 97,8%, що більше ніж в 2021 році на 0,5%, а в структурі витрат питома вага собівартості реалізованих товарів становила 68,3%, що менше ніж в 2021 році на 0,4%.

В ТОВ «Сільпо-Фуд» за період дослідження оборотність товарів прискорилося на 6,8 днів, а це обумовило зростання коефіцієнта оборотності товарних запасів на 3,88 пункти; рентабельність виручки від реалізації товарів зросла на 0,4%, чиста рентабельність реалізації товарів зросла на 0,8%.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безгінова Л. І., Олініченко К. С. Концептуальна модель управління товарними запасами на підприємствах роздрібно́ї торгівлі. *Бізнес Інформ*. 2014. № 9. С. 224–229.
2. Безгінова Л.І., Олініченко К.С. Концептуальна модель управління товарними запасами на підприємствах роздрібно́ї торгівлі. *Бізнес Інформ*. 2014. № 9. С. 224–229.
3. Богацька Н.М. Удосконалення системи управління товарними запасами в діяльності вітчизняного підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. Економічні науки*. 2015. Вип. 10. Ч. 1. С. 77–80.
4. Васильчук М. Наукові основи організації обліку, аналізу, аудиту на підприємствах роздрібно́ї торгівлі. Студентські наукові читання 2024: збірник матеріалів за результатами I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт. Житомир: Поліський національний університет (м. Житомир, 12 грудня 2024 р.). Житомир: Вид-во «Поліський національний університет», 2024.
5. Васильчук М. Аналіз ефективності реалізації товарів ТОВ «Сільпо-Фуд». *Формування сучасної науки: методика та практика: матеріали VI Всеукраїнської студентської наукової конференції*, м. Івано-Франківськ, 20 грудня, 2024 рік / ГО «Молодіжна наукова ліга». Вінниця: ТОВ«УКРЛОГОС Груп», 2024. С.51–54.
6. Васильчук М. Вплив ділової активності підприємства на його фінансові результати. Студентські наукові читання 2024. Матеріали конференції першого туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт Поліського національного університету, 28 листопада 2024 р. Житомир: Поліський національний університет. 2024. С.212–214.
7. Войтович І. М., Жиглей І. В. Методичні особливості здійснення аудиту товарів на підприємствах роздрібно́ї торгівлі. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2019. Вип. 3. С. 18–22.

8. Даценко Г. В., Кудирко О. М. Методика проведення аудиту й внутрішньогосподарського контролю товарних запасів на торговельних підприємствах. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2022. Вип. 12. С. 84–90.
9. Євдокименко В. К., Штерма Т. В., Рошко Н. Б. Облікове, контрольне та аналітичне забезпечення управління діловою активністю суб'єкта господарювання. *Бізнес Інформ*. 2023. № 12. С. 254–262.
10. Заячківська О. В., Столяр А. Л. Економічна сутність ділової активності підприємства та підходи до її оцінки. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. 2023. Вип. 4. С. 122–130.
11. Ілюхіна Н.П. Шляхи вдосконалення обліку доходів та витрат на торговельних підприємствах. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2014. Вип. 2. С. 61–64.
12. Калитюк Ю. М. Облік зворотної тари на підприємствах роздрібної торгівлі. *Соціально-гуманітарний вісник*. 2018. Вип. 22. С. 40–41.
13. Калінська Т. А., Чебан Т. М. Комплексний аналіз ефективності управління товарними запасами у сфері роздрібної торгівлі. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2019. № 4(1). С. 22–26.
14. Карпова В. Облік у роздрібній торгівлі: документообіг. URL: http://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ008447 (дата звернення 21.10.2024).
15. Коцеруба Н. В., Лагдан А. В. Аналіз реалізації товарів та витрат підприємств роздрібної торгівлі. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2017. № 1. С. 65–69.
16. Лобода Н. О., Романчук Л. А. Оптова та роздрібна торгівля як один з перспективних напрямків розвитку обліку та оподаткування в Україні. *Молодий вчений*. 2018. № 11(2). С. 1154–1157.

17. Максименко І.Я., Вайло Т. В. Особливості обліково-аналітичного відображення товарних запасів у системі управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 16. С. 22–25.

18. Меліхова Т. О., Меліхов Є. В., Радомська С. С. Удосконалення документування обліку, оподаткування, аналізу та контролю товарів в роздрібній торгівлі на малому підприємстві для підвищення ефективності управління. *Агросвіт*. 2024. № 6. С. 96–102.

19. Михайленко О. В., Піхур Т. О. Дослідження теоретичних та практичних аспектів обліку, аналізу, аудиту і управління товарно-матеріальними запасами. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 21. С. 98–101.

20. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 № 246, зі змінами і доповненнями URL: [http:// zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99) (дата звернення 18.10. 2024)

21. Носач Н. М. Класифікація доходів від реалізації товарів для потреб обліку та управління. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2017. Вип. 28. С. 220–223.

22. Основна інформація ТОВ «Сільпо Фуд». URL: <https://clarity-project.info/edr/40720198> (дата звернення 22.11.2024).

23. Поддубна Н. М. Управлінський облік товарних запасів у роздрібних торговельних підприємствах споживчої кооперації: сутність та особливості впровадження. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Сер. : Економічні науки*. 2014. № 1. С. 179–184.

24. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. (редакція 03.09.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 24.11.2024).

25. Прохорчук І. Удосконалення управління обліковим процесом реалізації товарів на підприємствах торгівлі. *Ринок цінних паперів України*. 2014. № 11-12. С. 125–128.

26. Савченко О.Ю. Розроблення заходів з удосконалення організації торгово-закупівельної діяльності підприємства. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2015. № 3. С. 76–83.

27. Сидоренко-Мельник Г. М., Зінченко А. В. Перебудова моделі управління діловою активністю підприємства в умовах кризи. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки*. 2020. № 3. С. 13–20.

28. Стахов О. І. Аудит руху товарів на підприємствах роздрібно́ї торгівлі. *Молодий вчений*. 2018. № 4(1). С. 147–152.

29. Стахов О. І. Організація обліку реалізації товарів на підприємствах роздрібно́ї торгівлі. *Молодий вчений*. 2018. № 4(1). С. 153–160.

30. Файзулін О. Оптимізація інфраструктури розподіленої інформаційної системи обліку товарів. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Інформаційні системи та мережі*. 2022. Вип. 12. С. 219–229.

31. Фінансова звітність ТОВ «АТБ-Маркет». URL: <https://clarity-project.info/edr/30487219/finances> (дата звернення 18.10. 2024)

32. Фінансова звітність ТОВ «Ашан Україна гіпермаркет». URL: <https://clarity-project.info/edr/35442481/finances> (дата звернення 18.10. 2024)

33. Фінансова звітність ТОВ «Метро кеш енд кері Україна». Режим доступу: URL: <https://clarity-project.info/edr/32049199/finances> (дата звернення 18.10. 2024)

34. Фінансова звітність ТОВ «Сільпо-фуд». URL: <https://clarity-project.info/edr/40720198/finances> (дата звернення 18.10. 2024)

35. Фірсова Н. В. Обліково–аналітичне забезпечення управління товарними запасами роздрібних торговельних підприємств споживчої кооперації: сучасні реалії та напрями оптимізації *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки*. 2016. № 5. С. 146–151.

36. Фоміна О. В., Кучанський О. В. Управлінський облік в інформаційному забезпеченні діяльності підприємства роздрібно́ї торгівлі. *Ефективна економіка*.

2024. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2024_3_19(дата звернення 21.10.2024).

37. Холод С. Б., Татарінов В. В., Татарінов В. С. Підвищення ефективності товарної політики та розвиток малого бізнесу. Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. 2022. Т. 27, Вип. 1. С. 23–29.

38. Чаплінська А. А., Уграк М. І. Значення аналізу у системі управління товарами підприємств роздрібної торгівлі. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2013. Вип. 2. С. 331–334.

39. Юрченко О. А., Закревська О. Ю. Автоматизація обліку товарів: на прикладі BAS Бухгалтерія. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки. 2023. № 5(2). С. 99–105.

40. Ясківець О. М. Ділова активність і ризики торговельних підприємств: діалектика взаємозв'язку. Економіка. Фінанси. Право. 2024. № 7. С. 23–27.